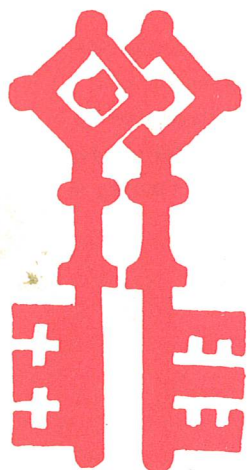
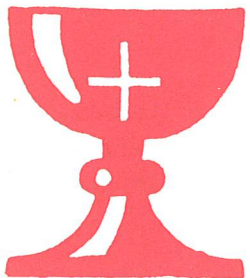
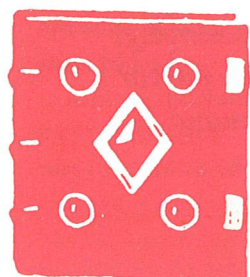

RE-FORMATIO

MEDDELELSER OM KIRKELIG FORNYELSE

2/ juni 2004

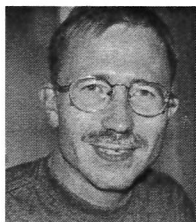
ISSN 0903-6113

KRISTI HIMMELFART

Klosteret Stavronikita - 16. årh.

Tanker ved et formandsskifte

Ved Fællesskabet Kirkelig Fornylses nyligt afholdt landskonvent i Århus trådte pastor emeritus Olav Fog tilbage som formand

A F S T E E N S U N E S E N

Når de yngre med årene bliver de ældre og kræfterne ikke længere er, som de engang var, så må andre træde til, bære med. Det er menneskeligt. Det gælder mange steder.

Et godt bibelsk eksempel har vi fra beretningen i 2 Mos 17, hvor Josva sejrede over amalekitterne. Mens Josva og hans mænd kæmpede, var Moses, Aron og Hur gået op på toppen af højen, hvor de kunne overskue slagets gang. Når nu Moses løftede hånden med Guds stav, så fik israelitterne overtaget; men når han lod hånden synke, fik amalekitterne overtaget.

Da Moses blev træt i armene, tog de en sten og anbragte den under ham. Han satte sig på den, og Aron og Hur støttede hans hænder fra hver sin side, så hans arme blev holdt oppe, til solen gik ned. Sådan besejrede Josva med sværd amalekitterne og deres hær.

Gud var med.

Ved Fællesskabet Kirkelig Fornylses generalkapitel i Sct. Pauls kirkes menighedslokaler den 21. maj stod det fast, at Olav Fog, der har været foreningens formand næsten alle årene siden foreningens stiftelse i Odense i 1979, gerne ville aflastes og overlade formandsposten til en anden. Det er nu sket. Jeg har overtaget formandsposten, og fået et frit mandat af generalkapitlet til at lede foreningen. Det må jeg så se, om jeg kan finde ud af.

Tak for tilliden. Tak til Fog for de mange på formandsposten.

KIRKELIG FORNYELSE ER EN VISION OM, at kirken er Himmeriget på jorden i *din* menighed, samlet i *din* kirke under prædikestolen, hvor Guds ord bliver udlagt, hvor Jesu legeme og blod bliver uddelt. Her er Himlen allerede til stede på jorden.

Kirkelig fornyelse er en arbejdsopgave. Derfor er Fællesskabet Kirkelig Fornylse blevet organiseret. Vi beder for og arbejder for en sand fornyelse af den menighed, som hver enkelt tilhører, og af hele Den danske Kirke.

Kirkelig Fornylse er en livsform, hvor stammen er søndagsgudstjenesten i Guds hus, og rammen er den regelmæssige morgen- og aftenbøn. Det er at leve som Kristusvidne på sin arbejdsplads og at bruge både nadveren og skriftemålet ofte.

Det er visionen.

Lad os bede om, at Gud vil være med, så den røst og det ærinde, der er lagt hen til højkirkeligheden og Kirkelig Fornylse, kan blive hørt—til velsignelse.

HIMMELSKE FADER,
udgyd din Ånd over hele din kirke.

giv os en ny vision af din herlighed,

en ny erfaring af din magt,

en ny troskab mod dit ord,

en ny hengivenhed i din tjeneste,

således at

— ved vort fornyede vidnesbyrd —

dit hellige navn bliver æret,

og dit rige fremmet.

Ved Jesus Kristus, vor Herre.

Amen.

Indefra sprængt konservatisme

Formandstale 2004

A F O L A V F O G

I 2001 udsendte RE-FORMATIO's forlag Olav Fogs formandstaler fra generalkapitlerne i Kirkelig Fornyelse fra 1980 til 2000: »... Og blev menneske«. Ved gennemlæsningen slår det én, at Fog evnede at sætte fingeren præcist på nogle af de ømme punkter. Det gjorde han også ved generalkapitlet i år i Sct. Pauls kirke i Århus d. 21. maj.

I EN ANMELDELSE i Kristeligt dagblad af Monica Papazu's essaysamling »Det hvileløse hjerte« skrev tidligere rektor for Præstehøjskolen Niels Thomsen: „Det kan undre, at de (sc. Monica Papazu's essays) ikke er udgivet på Tidehvervs forlag, hvor hendes sidste bog udkom, men på Re-formatio, der er højkirkelighedens forlag. Det bekræfter en fornemmelse af, at afstanden mellem den konservatisme, som Tidehverv repræsenterer, og den, som højkirkeligheden står for, ikke er ret stor. Jeg finder, at Monica Papazu sprænger dem begge indefra, men lykkeligt, at vi har dem, så Monica Papazu har et sted.“¹

Niels Thomsens anmeldelse af bogen er faktisk god og smuk – lutter positivitet og ingen negative undertoner. Også vi i Kirkelig Fornyelse bliver smukt omtalt – nemlig at det er godt, at vi er her. Men her må vi dele pladsen med Tidehverv. Gennem tiderne er vi blevet karakteriseret på mangfoldige måder – både positive og negative, men Niels Thomsens eneste karakteristik af os i denne omgang består i, at vi som bevægelse er konservative – ligesom Monica Papazu karakteriseres ved sin „dybe konservatisme“, der ganske vist sprænger både Tidehvervs og vores konservatisme. Også det er jo smukt, så langt som det er sandt.

Jeg ringede straks Monica Papazu op og fortalte den glædelige nyhed, at hendes bog er blevet godt anmeldt. Vi talte også om det med konservatismen og blev enige om, at konservatisme og konservatisme er flere ting. Jeg sagde, at som kristen holder jeg mig til den overleverede tro. I den forstand er kristendommen altid konservativ, den er nemlig overlevering og den er sandhed. Er den ikke overlevering, er den slet

ikke kristendom, men noget hjemmelavet juks, som hæderlige mennesker ikke kan være bekendt at tro på. Kristendom er et spørgsmål om sandhed, som altid er konservativ, for sandheden er altid identisk med sig selv. Den kan ikke ændre sig, for gør den det, er den slet ikke sandhed. Sådan er højkirkeligheden konservativ, men her deler den kår med al kristendom. Der findes simpelthen ingen kristendom, som i den forstand ikke er konservativ. Derfor er Tidehverv konservativ, fordi Tidehverv ønsker at tale kristendommens sag – ligesom vi – selv om vi betoner forskelligt.

Vi er også konservative i den forstand, at vi ikke gider forbedre menneskene og verden. Det har vi for længst opgivet. Selvfølgelig vil vi da gerne være ordentlige, hæderlige og anstændige mennesker, med det er jo ikke det samme som at være forbedret. Vi har ingen opskrift på den gode og retfærdige verden – det, man kalder ideologi. Derfor ønsker vi ikke at lave revolutioner – de er simpelthen det ondeste af alt. Vi har hverken brug for ideologier eller menneskerettigheder. Vi har Guds 10 bud, og de er os nok, for de udspringer af den virkelige verden, af Guds skabte verden. De er „fabrikantens“ brugsanvisning for den verden, han har skabt og derfor selv bedst må kende. Hvor de 10 bud overtrædes, lægges

livet øde og al menneskelighed forsvinder, som vi jo dagligt erfarer det. Derfor må vi som kristne prædike de 10 bud, dem som alle mennesker på jorden jo dybest set godt kender, men bare så let „glemmer“. Vores konservatisme ligger altså i, at vi ikke laver ændringer for at tilpasse menneskene til en vedtagne ideologi, men vi lægger verdensforbedringen og forbedringen af mig, den enkelte, i Guds hånd, til han finder for godt at skabe en ny himmel og en ny jord.

Derimod er vi ikke konservative i den forstand, at vi ikke ønsker forandringer. Tværtimod. Praktiske, saglige, fornuftige forbedringer – dem kan vi alle få brug for. Derfor må vi være fleksible og i stand til at forandre os i takt med den foranderlige virkelighed – vi må bare ikke forsøge at ændre virkeligheden, for så kommer vi i karambolage med den. Vi må hele tiden være parate til omstillinger, til nytænkning. Vi vil kirkelig fornyelse, og det må betyde, at vi også ønsker forandringer. Men her må vi hele tiden have forstanden med os. Vi ønsker ikke forandringer for forandringernes skyld. Der må være fornuft i tingene, vi må have *common sense*. Det betyder, at vi ikke holder fast ved noget, bare fordi „sådan har vi altid gjort“. På den anden side er der ingen grund til at ændre noget, „vi altid har

¹ Kristeligt Dagblad, d. 12. maj 2004

gjort", hvis ikke der er en nødvendig grund til det.

Måske kunne man sige, at højkerkelighedens skødesynd er dens perfektionisme. Højkerkeligheden tiltrækkes af perfektionister, hvis konservatisme består i ikke alene at gøre tingene, som man altid har gjort, men også vil gøre dem perfekte efter et forud lagt skema, som ikke kan fraviges. Der bliver ingen plads for improvisationer og overraskelser. Gudstjeneste og liturgi er et spørgsmål om skønhed. Messen skal afspejle Guds og den himmelske verdens skønhed, og her gælder det som i al kunst om at yde sit bedste, at opnå det optimale. Enhver, der har med udøvende kunst at gøre, ved det. Derfor bliver f.eks. musikeren aldrig færdig med at øve sig. Men hvis det drejer sig om ægte kunst, må der også være plads til improvisationer, til større eller mindre ændringer, til spontanitet og overraskelser, ja også til fejl. Det er det, der gør kunsten menneskelig. Vi er ikke i himlen, vi er på jorden med dens begrænsninger, og også denne jord med dens begrænsninger og mangler er skøn, er Guds skønne verden. Afslappetheden midt i al det skønne og det slidsomme arbejde med at opnå det optimale kunne jeg ønske for højkerkeligheden. Den guddommelige liturgi er ikke dumpet ned fra himlen og er ikke uforanderlig, men den rummer uforan-

derlige elementer, og det er disse, der er guddommelige.

Men jeg kunne tænke mig at vende tilbage til påstanden, at højkerkelighed og kristendom, hvilket kommer ud på det samme, altid er konservativ, for så vidt som den er overlevering og sandhed.

I 1. Kor. 11,23 og 15,3 bruger Paulus ordene om, at han har *overleveret*, hvad han selv har *modtaget* (på græsk: *paradidonai* og *paralambanein*). Disse korrelatbegreber udtrykker ganske nøjagtigt, at kristendom er overlevering og succession, noget, som kommer fra en person og går til en anden person – den ene følger efter den anden, idet man overleverer, hvad man selv har modtaget. Kristendom er dermed tradition, ikke forstået som ærværdige vaner, men som overlevering: Guds ord givet videre fra slægt til slægt. I barnekammeret har vi urformen for al tradition, når mødre fortæller bibelhistorie for deres børn, beder med dem og giver Fader-vor og trosbekendelsen videre til næste generation. Også Bibelen er tradition. Ikke alene er Bibelen mundtligt overleveret, inden den blev nedskrevet. Den bliver også givet videre til næste generation med ordene: læs den, tro den, den er Guds ord. Det er det, der hedder mundtlig tradition, som selv Bibelen er afhængig af. Men her ser vi, at kristendommen er personfikseret – et vidnes-

byrd fra person til person – ikke en tidløs idé, der kan leve uafhængig af personer. Derfor karakteriseres kristendommen ikke blot ved ordet overlevering (=tradition), men også ved ordet succession, en rækkefølge af personer, den ene efter den anden ned gennem historien. Som rækkefølge har successionen en horisontal, historisk dimension.

Det er ikke kun hos Paulus og i brev-litteraturen i det hele taget, at vi møder dette, men så sandelig også i evangelierne. Jesu befuldmægtigede apostle kunne slet ikke finde på at sige noget andet end Jesus selv, de, om hvem Jesus siger: „Den, der hører jer, hører mig, og den, der forkaster jer, forkaster mig. Men den, der forkaster mig, forkaster ham, som har udsendt mig” (Luk. 10,16).

I evangelierne kalder Jesus mennesker til at følge sig – til personligt følgeskab. Han opgiver ikke en rejserute, men siger, at han selv er vejen (Joh. 14,6). Han opgiver ikke en adresse, men siger: „Kom og se” (Joh. 1,39). Jesus giver ikke en tilværelsesforklaring, ikke nogen ideologi, men kalder til personlig følgeskab. Han er kongen i det kommende Gudsrige, og kalder mennesker til at følge sig ind i det rige, idet han lover dem plads i det som Guds kære børn: „Frygt ikke, du lille hjord, for jeres Fader har besluttet at give jer Ri-

get” (Luk. 12,32) og: „Jeg går bort for at gøre en plads rede for jer” (Joh. 14,2). Det er dette løfte, som er evangeliet, og det er dette løfte, som troen klynger sig til. I tillid til dette løfte får Guds børn mod til at leve videre i denne æon (tidsalder), som er besat af djævelen og hans dæmoner. I følgeskab med Jesus undervises disciplene om det nye liv i Guds kommende rige. Discipelskaren er en forudgribelse (anticipation) af det kommende Gudsrige. Den er ikke af denne verden, men i denne verden (Joh. 17,9-11), hvorved den også bliver en sociologisk størrelse. Den bliver et folk, Guds folk eller kirken, som Gud selv leder ved Jesus Kristus i Helligånden. Succession som følgeskab har således en vertikal, pneumatisk, charismatisk dimension.

Det er tradition og succession i den horisontale dimension, som gør, at kristendommen er konservativ. Kristendommen har sit udspring i historien, nemlig i inkarnationen, at Gud blev menneske i Jesus Kristus, i indstiftelsen af embede og sakramenter, hvorved Kristus stadig er nærværende i verden. Netop embede og sakramenter er overleveringer fra person til person, og da „Jesus Kristus er den samme i går og i dag og til evig tid” (Hebr. 13,8), er det vigtigt, at både hans embede og hans sakramenter overdrages i nøjagtig samme skikkelse, som de blev modta-

get—ellers kunne man jo ikke vide, om det er det embede og de sakramenter, som Jesus indstiftede, der overleveres, eller det bare er et hjemmelavet religionssurrogat. Det historiske og det konservative er til for troens skyld—den tro, der er hjertets tillid til personen Jesus Kristus. Selv om denne tro ledes af Helligånden i den vertikale dimension, er den alligevel knyttet til den historiske overlevering i embede og sakramenter.

Af den grund er højkirkeligheden og dermed kristendommen konservativ. Det er der mange, som ikke forstår dybden i. De tror, at konservatismen bare er gammeldagshed og forbenet vane, manglende evne til nytænkning. Det skyldes nok, at mange—også universitetsfolk—har glemt, at kristendom er historisk, er inkarnation med indstiftelser, der gør kristendommen til en nutidiggørelse af en passeret fortid. I stedet tror man, at kristendom består i, at vi enten på fritænkerisk vis skal fabricere en moderne religion, der matcher med tiden eller vi skal sættes tilbage til en fortid, som er uhjælpelig fortid, og som derfor må afmytologiseres, hvis den skal give mening i dag. Den videnskabelige og forkyndelsesmæssige bevægelse går fra nutiden til fortiden. Vi skal intellektuelt sætte os tilbage til Jesu tid, blive samtidige med Jesus. Når man tænker sådan, er der

ikke noget at sige til, at man må afmytologisere. Så må man jo skære alt det datidige bort og i stedet udestillere en ideologisk tro, som kan accepteres af tidens tanker, hvis man ikke ligefrem vil gøre kristendommen til et spørgsmål om eksistens i tiden. Nok er kristendommen grundlagt i historiens løb, men netop derved bliver den håbløst umoderne og uacceptabel for nutiden. Eneste udvej ud af dette dilemma må så efter den tankegang blive, helt at droppe det historiske eller også at omtyde det på en eller anden måde—ideologisk eller eksistentielt.

Når man derimod går den modsatte vej, som kirken altid har gjort, og tager de historiske indstiftelser efter pålydende, som jo netop er at *nutidiggøre* den historiske begivenhed og det i personkategorier („Hvor to eller tre er forsamlet om mit navn, dér er jeg midt iblandt dem” Matt. 18,20), så er enhver afmytologisering overflødig, fordi der slet ingen mytologier er, men kun en person og hans ord. Han er til stede. Han er nutid. Han skal slet ikke nutidiggøres, for han er der allerede. I stedet for at vi skal flyttes tilbage til fortiden, bliver Jesus Kristus gennem sine indstiftelser flyttet op til vor tid og er samtidig med os. Det er det, der sker i messen. Hverken Bibelen eller gudstjenesten skal gøres aktuel og nutidig ved allehånde krumspring, så Jesus bliver

vedkommende, for han er her allerede. Derfor kan der slet ikke drives teologi uden gudstjeneste. Her fødes teologien, fordi det er det tætteste, vi kan komme Gud, det tætteste, hvor vi kan skue Gud.

Der kræves en kopernikansk vending i teologien. Der skal tænkes helt modsatrettet. Vi skal være ægte konservative, så vi vedholdende og i tro holder fast ved Jesus Kristus, hans person og følger ham og alle hans indstiftelser, hvorved han bliver samtidig med os, bliver moderne og nutidig. Netop derved kommer vi til—ligesom Monica Papazu—at sprænge konservatismen indefra. Netop ved at være konservative bliver vi moderne og nutidige, mens den forbenede modernitet i virkeligheden er såre konservativ, fordi den hænger sig i fortiden og derfor må levere dette fortvivlede og dødsens kedsommelige fortolkeri. Kun når man lever i fortiden bliver fortolkning nødvendig, for så skal man jo bortforklare alt det i fortiden uacceptable. Det er vi andre befriet fra, fordi vi lever i nutiden og kun holder os til det i historien indstiftede, befaledede og overleverede, hvorved Kristus er samtidig med os.

En ting mere opnår vi ved denne indefra sprængte konservatisme: Vi bliver mere og mere Kristus lig. I den inkarnatoriske og sakramentale kristendom kommer Kristus til at leve i os

med al sin kærligheds rigdom, så hans kærlighed også kommer til at præge os—ikke ved en imitatio Christi, men ved troen. Vi kommer aldrig til at erfare denne kærlighed i os selv, for kærligheden i os selv er ikke erfarbar. Den er faktisk kun en trossag eller rettere en tillid til Jesu løfter, som vi bl.a. kender dem fra Joh. 15,9-17.

„Mine kære”, siger apostelen Johannes, „lad os elske hinanden, for kærligheden er af Gud, og enhver, som elsker, er født af Gud og kender Gud (1. Joh. 4,7).

Lad os bære over med hinanden og bede om en højkirkelig vækkelse i Danmark, så vort folk virkelig oplever den sakramentale nutidighed i kristendommen, at Kristus lever i sin kirke i dag.

Med disse ord takker jeg af som formand for Fællesskabet Kirkelig Fornyelse. Det har været et ret let arbejde, for I har jo gennemgående opført jeg ganske pænt gennem årene.

Tak til Gud og tak til jer!

Guds virkelighed - I

*Bibelforedrag over 1. trosartikel ved Fællesskabet Kirkelig
Fornyelses landskonvent Århus 20.maj 2004*

A F F R E D E M Ø L L E R

Temaet for landskonventet i år var Guds virkelighed. Dårerne siger ved sig selv: „Gud er ikke til“! (Sl. 14,1). Kristendom—som skabelse, åbenbaring og helliggørelse—er historien om, hvordan Gud igen bliver Gud for sit ulydige menneske. Det er beretningen om den treenige Guds indgriben.

I BEGYNDELSEN SKABTE Gud himlen og jorden.

Jorden var dengang tomhed og øde, der var mørke over urdybet, og Guds ånd svævede over vandene.

Gud sagde: „Der skal være lys!“ Og der blev lys. Gud så, at lyset var godt, og Gud skilte lyset fra mørket. Gud kaldte lyset dag, og mørket kaldte han nat. Så blev det aften, og det blev morgen, første dag.

Gud sagde: „Der skal være en hvælvning i vandene; den skal skille vandene!“ Og det skete; Gud skabte hvælvingen, som skilte vandet under hvælvingen fra vandet over hvælvingen. Gud kaldte hvælvingen himmel. Så blev det aften, og det blev morgen, anden dag.

Gud sagde: „Vandet under himlen skal samle sig på ét sted, så det tørre land kommer til syne!“ Og det skete. Gud kaldte det tørre land jord, og det sted, hvor vandet samlede sig, kaldte han hav. Gud så, at det var godt.

Gud sagde: „Jorden skal grønnes: Planter, der sætter frø, og alle slags frugttræer, der bærer frugt med kerne, skal være på jorden.“ Og det skete; jorden frembragte grønt, alle slags planter, der sætter frø, og alle slags træer, der bærer frugt med kerne. Gud så, at det var godt. Så blev det aften, og det blev morgen, tredje dag.

Gud sagde: „Der skal være lys på himmelhvælvingen til at skille dag fra nat. De skal tjene som tegn til at fastsætte festtider, dage og år, og de skal være lys på himmelhvælvingen til at oplyse jorden!“ Og det skete; Gud skabte de to store lys, det største til at herske om dagen, det mindste til at herske om natten, og stjernerne. Gud satte dem på himmelhvælvingen til at oplyse jorden, til at herske om dagen og om natten og til at skille lys fra mørke. Gud så, at det

var godt. Så blev det aften, og det blev morgen, fjerde dag.

Gud sagde: „Vandet skal vrimle med levende væsener, og fugle skal flyve over jorden oppe under himmelhvælvingen!“ Og det skete; Gud skabte de store havdyr og alle slags levende væsener, der rører sig og vrimler i vandet, og alle slags vingede fugle. Gud så, at det var godt. Og Gud velsignede dem og sagde: „Bliv frugtbare og talrige, og opfyld vandet i havene! Og fuglene skal blive talrige på jorden!“ Så blev det aften, og det blev morgen, femte dag.

Gud sagde: „Jorden skal frembringe alle slags levende væsener, kvæg, krybdyr og alle slags vilde dyr!“ Og det skete; Gud skabte alle slags vilde dyr, alle slags kvæg og alle slags krybdyr. Gud så, at det var godt.

Gud sagde: „Lad os skabe mennesker i vort billede, så de ligner os! De skal herske over havets fisk, himlens fugle, kvæget, alle de vilde dyr og alle krybdyr, der kryber på jorden.“ Gud skabte mennesket i sit billede; i Guds billede skabte han det, som mand og kvinde skabte han dem. Og Gud velsignede dem og sagde til dem: „Bliv frugtbare og talrige, opfyld jorden, og underlæg jer den; hersk over havets fisk, himlens fugle og alle dyr, der rører sig på jorden!“ Gud sagde: „Nu giver jeg jer alle planter, der sætter frø, på hele jorden og alle træer, der bærer

frugt med kerne. Dem skal I have til føde. Til alle de vilde dyr og til alle himlens fugle, ja, til alt levende, der rører sig på jorden, giver jeg alle grønne planter som føde.“ Og det skete. Gud så alt, hvad han havde skabt, og han så, hvor godt det var. Så blev det aften, og det blev morgen, den sjette dag.

Således blev himlen og jorden og hele himlens hær fuldendt. På den syvende dag var Gud færdig med det arbejde, han havde udført, og på den syvende dag hvilede han efter alt det arbejde, han havde udført. Gud velsignede den syvende dag og helligede den, for på den dag hvilede han efter alt det arbejde, han havde udført, da han skabte.

Det var himlens og jordens skabelseshistorie.

Gud som skaberen

DET ER EGENTLIG sjældent, vi lytter til hele skabelseshistorien (1 Mos 1-2,4), sådan som vi nu har gjort det, men det har ofte slået mig, hvor betagende det i grunden er at tage sig tid til at lytte til denne beretning i sin helhed. Når vi her i aften skal se på emnet „Gud som skaberen“, må det da være rimeligt at gøre det.

Vi mennesker kan jo også somme tider finde på at bruge ordet *skabe* i forbindelse med os selv. *Min computer* fortæller mig somme tider, at et manuskript til et foredrag er *skabt* i det og det format og spørger mig så, om jeg vil, at

det skal omskrives til et andet. *En kok* kan tale om, at han eller hun *skaber* en ret mad. *Komponisten Johann Sebastian Bach* har *skabt* mange smukke musikstykker, siger vi, eller: *Maleren Rembrandt* har *skabt* nogle billeder, som i dag er en formue værd, og som derfor bevogtes på alle tænkelige måder.

Jo, men egentlig er det jo rigtigt, som det er blevet sagt, at dybest set er det jo *kun Gud, der kan skabe*. Gud er den eneste, der kan sige "Der skal være lys!", og så blev der lys. Gud er den eneste, som kan forme og danne hele den verden, vi kender, uden på nogen måde at have noget materiale som udgangspunkt. Han er den, der er der før alt andet, som det udtrykkes i Ps.90, hvor det hedder: „Før bjergene fødtes, før jorden og verden blev til, fra evighed til evighed er du Gud." Og det er det, mennesker til enhver tid har måttet erkende og lovprise ham for, sådan som det f.eks. hedder i Ps.33: "Ved Herrens ord blev himlen skabt, hele dens mangfoldighed ved et pust fra hans mund. Han samler havets vand som i en lædersæk og det store dyb i sine forrådsdamre. Hele jorden skal frygte Herren, alle verdens beboere skælve for ham. For han talte, og det skete, han befalede, og det stod der." (v.6-9).

Det kunne vi bruge lang tid til at uddybe, for der kan jo siges utrolig meget om dette med Gud som skaberen. Det

er mærkeligt at tænke på, at så mange ikke kan se det.

Når jeg sidder i studerekammeret i præstegården, kan jeg se ud over det herligste landskab. Går jeg en tur, kan jeg glæde mig over naturens skønhed, lytte til fuglenes sang, indånde den friske luft og i det hele taget glæde mig over livet. Så er det, jeg uvilkårligt tænker på salmedigteren Brorsons ord:

**Men er det ej en skændig ting,
den største part så blind omkring
i denne verden vanker!
Din skabning ser man daglig på,
dog ser man, som man ikke så,
og går i andre tanker
Ild, vand, luft, sand,
sol og stjerne, hver en kærne,
hver en dråbe
Herrens herlighed udråbe.**

Jo, der er god grund til at prise og takke Gud som Skaberen af alle ting!

Der er god grund til at gå i kirke for at synge ham en lovsang.

Der er god grund til at rejse sig og bekende troens ord: "Vi tror på Gud Fader, den Almægtige, Himlens og jordens skaber."

Der er god grund til at tænke over Martin Luthers ord i Den lille Katekismus: „Jeg tror, at Gud har skabt mig og alle andre skabninger; at han har givet mig legeme og sjæl, øjne, øren og alle lemmer, fornuft og alle sanser og endnu

opholder alt dette..." osv. Og så fortsætter Luther med alt det, som Gud giver os, så vi må slutte med at sige: „For alt dette skylder jeg at takke og prise ham og tjene ham og være ham lydig. Det er vist og sandt."

Og med disse ord er vi så allerede inde på det, som er emnet for dette foredrag, nemlig dette med Gud som skaberen og dette med at være skabt i Guds billede, som jeg særlig vil, vi skal standse ved her i aften.

Vist er det forunderligt at lytte til, hvordan Gud skaber himlen og jorden, planterne, himmelhvælvingen og alle de levende væsener, men det afgørende øjeblik kommer dog, da Gud siger disse ord: „Lad os skabe mennesker i vort billede, så de ligner os."

Vist er det ikke tilfældigt, at dyr og mennesker skabes den samme dag. Der er ingen grund til at skjule, at der er en nær forbindelse mellem dyreverdenen og mennesket. Alligevel er det tydeligt at mærke, at nu sker der noget helt afgørende. Nu kommer højdepunktet. Det er, som om Gud lige standser op et øjeblik, holder vejret og tænker sig om, og så kommer ordene: „Lad os skabe mennesker i vort billede, så de ligner os! De skal herske over havets fisk, himlens fugle, kvæget, alle de vilde dyr og alle krybdyr, der kryber på jorden."

Der har i tidens løb været mange spekulationer om, hvad der egentlig

ligger i dette, at mennesket er skabt i Guds billede. I sin kommentar i Dansk Bibelværk for Menigheden siger gamle Christian Bartholdy, at den eneste forskel, der er på dyr og mennesker, det er, at mennesket søger Gud, spejder efter Gud. Der er med andre ord et slægtskab mellem Gud og mennesker, der ikke er mellem Gud og dyrene. Selvom mennesket står på linje med den øvrige skabning på så mange områder, er der alligevel noget helt særligt i dette, at vi er skabt i Guds billede, så vi ligner ham! Enten vi vil det eller ej, har vi et særligt forhold til Gud. Bartholdy siger i sin kommentar, at der er to frygtelige afveje for mennesker. Enten erklærer vi os for dyr og prøver så vidt muligt at gennemføre at leve som dyr, eller også gør vi os selv til Gud. Det er ord, som nok er værd at tænke over. Det forekommer mig, at vort samfund i dag kun alt for tydeligt vidner om sandheden af Bartholdys ord.

„Lad os skabe mennesker i vort billede, så de ligner os", lyder det fra Herren, og så uddybes det, hvordan det er Guds mening, at mennesker skal herske.

Det betyder jo det samme som at være *en slags administrator*. At få betroet en opgave, hvor det drejer sig om at behandle det betroede på en sådan måde, så det bliver til størst glæde og velsig-

nelse, og så det kan bevares for eftertiden.

Vi ved kun alt for godt, hvordan denne opgave i vid udstrækning er mislykkedes for os.

Hvordan vi har udnyttet jorden og dens ressourcer, og hvordan vi har skabt en forurening, som i dag truer med at ødelægge hele den skabte verden inklusive os selv.

Det var *ikke* det, der var Guds oprindelige mening.

Det var syndefaldet, som fik disse tragiske konsekvenser, og det kan dybest set kun genoprettes, når Gud griber ind og skaber nye himle og en ny jord, sådan som det vil ske, når tidernes ende kommer.

„Gud skabte mennesket i sit billede; i Guds billede skabte han det, som mand og kvinde skabte han dem. Og Gud velsignede dem og sagde til dem: „Bliv frugtbare og talrige...”

De ord hører vi, når der holdes bryllup i vor kirke, og det er jo netop for at understrege, at når mand og kvinde gifter sig, er det udtryk for det, som Gud oprindelige havde tænkt sig. Her må vi lige et øjeblik blade en side længere frem i vor bibel og læse, hvordan Bibelen fortæller om skabelsen af kvinden. I 1.Mos.2,18 hedder det: „Gud Herren sagde: „Det er ikke godt, at mennesket er alene. Jeg vil skabe en hjælper, der svarer til ham.” Det fører

så i første omgang til skabelsen af dyrene og fuglene, men det er alligevel ikke nok, når det drejer sig om menneskets ensomhed. Så fortælles det i vers 21, hvad Gud så finder på: „Da lod Gud Herren en tung søvn falde over Adam, og mens han sov, tog han et af hans ribben og lukkede til med kød. Af det ribben, Gud Herren havde taget fra Adam, byggede han en kvinde og førte hende til Adam. Da sagde Adam: „Nu er det ben af mine ben og kød af mit kød. Hun skal kaldes kvinde, for at manden er hun taget.” Derfor forlader en mand sin far og mor og holder sig til sin hustru, og de bliver ét kød.”

Se, det er vigtigt at få disse ord med, når vi skal se på dette med at være skabt i Guds billede.

Når en jødisk mand står op om morgenen, begynder han dagen med at takke Gud, fordi han ikke er skabt som en kvinde. På samme måde er der i tidens løb blevet begået megen uret mod kvinden - måske endda med udgangspunkt i de ord, vi her læser eller lignende steder i Bibelen. Men i virkeligheden er der *ikke* basis for denne forskelsbehandling!

Når kvinden skabes *ved hjælp af et ribben*, er det jo ikke for at understrege, at hun skulle være af underordnet betydning, men tværtimod for at sige, at her er der tale om én, som er uløseligt forbundet med manden. Og når der er

tale om at være skabt i Guds billede, så er det jo ikke sådan, at det først og fremmest er *manden*, der er skabt i Guds billede. Nej, det er *manden sammen med kvinden, som er skabt i Guds billede!* Kvinden er på ingen måde et laverestående væsen!

Enten erklærer vi os for dyr og prøver så vidt muligt at gennemføre at leve som dyr, eller også gør vi os selv til Gud.

Når det hedder „Jeg vil skabe en hjælper, der svarer til ham”, så er det jo ganske tankevækkende, at på hebraisk bruges der her det samme ord, som vi finder i Sl.46, og her bruges dette ord *om Gud!* „Gud er vor tilflugt og styrke, altid at finde som hjælp i trængsler”, hedder det her i vers 2, og dette udtryk „hjælp” i forbindelse med trængslerne, det er altså det samme, som vi møder her, når det hedder „Jeg vil skabe en hjælper”.

Der er altså *ikke* tale om *en medhjælp*, som der stod før!

En medhjælp — sådan én kan man have i en forretning eller på en arbejdsplads, hvis man ikke rigtig kan magte det hele selv. En medhjælp — det er måske den ringeste af de ansatte, og der er ganske langt fra chefens position til sådan en medhjælper.

Det er slet ikke sådan, der er tale om det her, når Herren siger „Jeg vil skabe en hjælper.”

Sagen bliver endnu tydeligere, når vi så tager de næste ord med.

Ikke alene skal det være en hjælper, men det skal være en hjælper, „*der svarer til ham*”. Igen siger disse ord måske ikke så forfærdelig meget på dansk, men på hebraisk - da udtrykker de det, at der er tale om *én*, som står på linje med dig, - *én*, som du kan se lige ind i øjnene!

Det tog jeg frem engang ved et bryllup, hvor de to tilfældigvis var lige høje. Så er det jo nærliggende at sige noget om, at sådan var det netop, det skulle være - set med Guds øjne!

Men uanset højden gælder det nu altid, at *her er der tale om to lige værdige mennesker*. To, der kan se hinanden lige ind i øjnene. To, der ikke kan undvære hinanden - lige så lidt som et menneske dybest set kan undvære den Gud, der har skabt ham i sit billede!

Tænk så lige på, hvordan det må have været for Adam, da han vågnede og for første gang så den nyskabte Eva!

Det har Joakim Skovgaard tænkt på, da han skabte sine freskobilleder i Viborg Domkirke. Man ser, hvordan Adam løfter sine hænder i forundring, da han ser den smukke, nøgne Eva! Vist var Guds skaberværk i det hele taget så godt og så smukt, som det

kunne være, men det her - det var alligevel det smukkeste, Adam nogensinde havde set! Jeg spørger somme tider mine konfirmander, om de kan høre, hvad Adam siger i det øjeblik, han ser Eva for første gang.

"Wauwh!" siger han selvfølgelig.

I sin bog „Mand, kvinde og kærlighed i Bibelen” fortæller Poul Hoffmann, hvordan han en formiddag går ind i Viborg Domkirke, hvor han så står og kigger på Joakim Skovgaards billede af Evas skabelse. Han siger om hende, at hun virker lige så naturlig i kirken som korset, fordi der er tale om mennesket, skabt i Guds billede, kærlighedsvæsenet i Salighedens Have. Poul Hoffmann giver sig så til at snakke lidt med Eva. Han spørger hende, om hun ikke har forarget nogen, sådan som hun står der? Jo, det havde hun vistnok, sagde hun, men *”det er den pris, som må betales, når det drejer sig om at komme sandheden nærmere”*

Sandheden - det er også sandheden, når det gælder dette, at vi er skabt som mand og kvinde med alt, hvad det indebærer.

Det er rigtigt, som samme Poul Hoffmann siger det et andet sted, at „fordi kirken undertiden har kaldt kærlighed for synd, er det blevet lettere for verden at kalde synd for kærlighed.” Det er gode ord at tænke over! Det er derfor, vi som kirke og som enkelt-

kristne må lægge vægt på at tale sandt om forholdet mellem mand og kvinde. Det er vigtigt, at vi får understreget, at det at vi er skabt som mand og kvinde *ikke* er en del af syndefaldet, men af Guds skabelse. Og det at mand og hustru glæder sig sammen i en sådan grad, så de får børn af det, det er noget, som er under Guds velbehag, og som vi mennesker må betragte og omtale på samme måde. Det er det bedste værn mod den bølge af svineri, der rejser sig imod os fra den verden, som er optaget af at fornægte Gud, og som derfor enten falder i den grøft, hvor man prøver på at leve som dyr, eller prøver på at gøre sig selv til Gud. Mærkeligt nok kan disse to grøfter jo godt flyde sammen!

”Gud som skaberen” lyder emnet for dette foredrag, og det er et godt emne at tage frem - ikke mindst i vor forvirrede tid! Det er vigtigt først og fremmest at få slået fast, at vi er *skabt*, og at Skaberen er *Gud*! Altså er vi ikke bare et led i en eller anden udvikling. Det er der ganske vist mange, som vil hævde, og som også vil mene, at der er videnskabelig belæg for at sige den slags.

Det er der i virkeligheden ikke!

Der er da også mange hæderlige videnskabsfolk, som vil indrømme det i dag. Der er videnskabsfolk i dag, som erkender, at jo mere de forsker, og jo mere de finder ud af, desto mere gæde-

fuldt bliver det. Et besøg i et såkaldt planetarium kan godt få tankerne til at bevæge sig i denne retning. Netop ved at tænke på universet og stjerneverdens kolossale storhed bør man ikke ende andre steder end dér, hvor det hedder: „Jeg tror på Gud Fader, den Almægtige, Himlens og jordens skaber.”

Gud som vor skaber. Skaberen af naturen, skaberen af universet, skaberen af dig og mig, fordi mennesket blev skabt af Gud, skabt i Guds billede, skabt som mand og kvinde.

Jamen, er det ikke sådan, at vi har *mistet* Guds billede, da syndefaldet skete? Vil så nogen sige.

Nej, det er ikke rigtigt.

Vi har *ikke* mistet Guds billede. Syndefaldet har bevirket, at Guds billede er blevet svinet til, så det undertiden kan være svært at få øje på. „Alt siden vi tabte den ære/ Guds billedes frugter at bære”, synger vi i Brorsons julesalme, men her tales der jo netop om dette med at bære Guds billedes *frugter*! Vist er syndefaldet en uhyggelig virkelighed, som vi bliver mindet om hver eneste dag. Slår vi op i en tilfældig avis, kan vi læse om det. Terror, mord og drab, trafikulykker, vold og tyveri, naturkatastrofer, pludselige dødsfald - jo, vi kender det kun alt for godt. Desuden kender vi det også fra vort eget liv, hvor virkeligheden jo er den, som

apostlen Paulus beskriver, når han siger „Jeg forstår ikke mine handlinger. Det, jeg vil, det gør jeg ikke, og det, jeg hader, det gør jeg.” (Rom.7,15). En ældre mand i mit sogn fortalte engang, hvordan han havde vi ude at køre i tog, hvor han kom til at sidde i kupe sammen med en ung mand, som gik ind for tanken om, at vi kan blive syndfrie. Han var meget ivrig og skulle lige til at finde en stribe skriftsteder, som kunne støtte denne tanke. Da standsede den gamle ham og sagde: ”Inden du nu finder disse skriftsteder, må jeg så spørge dig om én ting: Når du nu siger, at du er syndfri, er det så noget, din kone kan mærke på dig?”

Så sagde den unge mand ikke mere!

Der *er* måske dem, som vil mene, at Paulus her taler om tiden, *før* han blev omvendt til at tro på Kristus, men det passer jo ikke. Han taler desværre om det, som er virkeligheden for hver enkelt af os. Vi har mistet den ære at bære gudsbilledets frugter! Guds billede har vi stadig, men det svarer til en guldmonet eller et diamantsmykke, som er havnet på bunden af møddingen. Det kan være ret så svært at se, hvilken værdi det egentlig repræsenterer!

Ikke desto mindre gælder det stadig, at vi er skabt i Guds billede.

Når en kvinde venter et barn, er det et menneske, skabt i Guds billede, hun bærer under sit hjerte. Det er jo også

derfor, enhver tale om abort må være udelukket. Der har været megen røre omkring den abortmindepark, som er blevet oprettet i Vedersø, og der er også ting i den forbindelse, som kan diskuteres.

Men det kan *aldrig* diskuteres, at et foster er et væsen, skabt i Guds billede!

„Mine knogler var ikke skjult for dig, da jeg blev formet i det skjulte, blev vævet i jordens dyb. Da jeg endnu var foster, havde du mig for øje“, siger David i Ps.139.15-16, og det er jo ikke for ingenting, at disse ord netop har været brugt i forbindelse med talen om fri abort.

Et samfund, som dræber de ufødte børn, har glemt noget helt afgørende, når det gælder dette med Skaberen og det skabte.

Et samfund, der handler på den måde, har ført menneskelivet ned på det plan, som er dyrenes. Ingen tænker jo nærmere over, at kalve og lam dræbes, og ingen gør noget stort nummer ud af det, fordi der er nogle kattekillinger, som må aflives. Men et samfund, der handler på samme måde med de ufødte børn, har glemt, hvad det vil sige, at Gud har skabt os i sit billede.

Et samfund, der på den måde glemmer Skaberen, har valgt at leve dyrets liv i stedet for menneskets, samtidig med at sådan et samfund valgt at gøre

sig selv til Gud ved at indtage pladsen som dommer over liv og død!

Jo, lad os minde hinanden om, at som mennesker er skabt af Gud, skabt i Guds billede.

Og lad os så her til sidst minde hinanden om, at det jo netop var derfor, Gud valgte at gribe ind, da han gav os sin egen søn som frelser. Hensigten var jo i virkeligheden at *genskabe* det, som var gået i stykker. Hensigten var, at han på den måde ville ophæve syndefaldets katastrofe, så vi igen kunne være et folk, der var skabt i hans billede for at gøre de gerninger, han gerne ville have gjort. Det er derfor, apostlen Paulus i Efeserbrevet skriver til de kristne, at det var Gud, som i sin rige barmhjertighed oprejste os fra de døde. „Det skyldes ikke gerninger, for at ingen skal have noget at være stolt af“, siger han i Ef.2,9, og så fortsætter han: „For hans værk er vi, skabt i Kristus Jesus til gode gerninger, som Gud forud har lagt til rette for os at vandre i.“ Og på samme måde hedder det i kap.4,22-24: „I skal aflægge det gamle menneske, som hører til jeres hidtidige levned, og som ødelægges af sine forførelseriske lyster, og at I skal fornyes i sind og ånd og iføre jer det nye menneske, skabt i Guds billede med sandhedens retfærdighed og fromhed.“

Skabt i Guds billede - med sandhedens retfærdighed og fromhed!

Se, det er den virkelighed, vi nu må leve vort liv i!

Og det klart, at med sådan en virkelighed — da kan vi ikke bare lade, som om intet er sket. Paulus selv betragter det som intet mindre end at være flyttet fra Satans rige til Guds Søns rige. Et andet sted taler han om at være død og begravet og opvakt til et nyt liv! Er der noget, som betyder noget i et menneskeliv, så er det da død og begravelse! Så gennemgribende en forandring er der altså tale om. Det er intet mindre end en ny skabelse, der er sket, da Gud greb ind og gav sin enbårne søn. Han var den, som alt blev skabt ved i tidernes morgen. Han er den, som alt er blevet nyskabt ved nu, hvor tidens fylde var inde - også dette, at du og jeg er skabt i Guds billede.

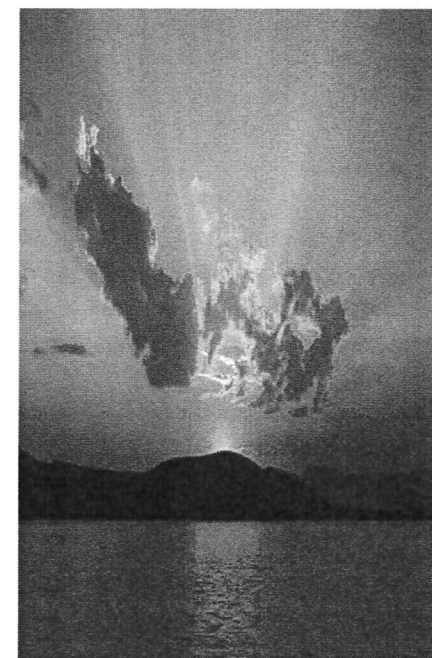
Og med dette billede er det vigtigt, at Gud får det, som tilkommer ham. „Hvis billede og indskrift er det?“ spørger Jesus, da de viser ham skattens mønt. Da han får at vide, at det er kejserens billede, siger han disse ord: „Så giv kejseren, hvad kejserens er, og Gud, hvad Guds er.“ (Mt.22,21). At give Gud, hvad Guds er - det er at leve i den virkelighed, som er Guds. Som mønten var præget af kejserens billede, er det Guds billede, der præger os. Vi må leve som dem, der tror på Jesus Kristus, og som på den måde har Guds billede, og som derfor skylder at takke og prise

Gud og være ham lydig. Det er vist og sandt! -

Og målet for det hele?

Jo, det er den virkelighed, vi nu skal synge om i salmen „Gak ud, min sjæl“.

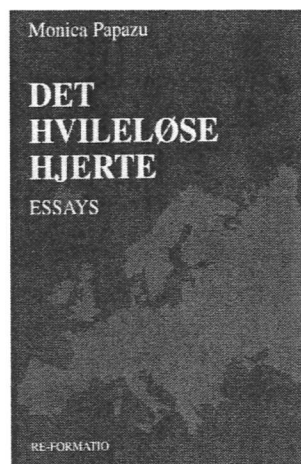
Målet — det er dette, at Gud selv en dag skaber nye himle og en ny jord, hvor retfærdighed bor. Målet — det er, at Gud igen kan gå rundt, som han gjorde det på skabelsens morgen, og konstatere, at nu er alt igen så godt, som det kan være! Amen.

Det hvileløse hjerte

En af årets vigtigste nordiske bøger

A F C H R I S T I A N B R A W , S V E R I G E

Monica Papazu

Det hvileløse hjerte - essays

RE-FORMATIO's forlag (tlf.: 86 53 80 08)

297 sider – 285 kr.

Danmark fylder ikke meget på det geografiske verdenskort, men har en stor plads på verdenskulturens kort. Derfor er det ikke overraskende, at en af årets vigtigste nordiske bøger udkommer netop i Danmark. Forfatteren hedder Monica Papazu og er magister i sammenlignende litteratur fra Bukarest, og er bosat i Danmark. Hun har forelæst bl.a. på Sorbonne. Hendes bog – en essaysamling – har fået titlen: „Det hvileløse hjerte”.

Temaet, det hvileløse hjerte, er hentet fra Augustin. Monica Papazu anvender det som en nøgle til den store litteratur, lige fra Gilgamesh-eposet, over rumænske folkesagaer og Proust til H.C. Andersens „Den lille havfrue”. Dermed bliver det hvileløse hjerte også en nøgle til Europa. Det handler om menneskets uforbedelige længsel efter stabilitet, den ubændige vilje til at sætte sig ud over det Václav Havel kaldte „livets enorme pinlighed” – forgængeligheden. Havfolket, som H.C. Andersen skildrer, lever på havets bund i 300 bekymringsløse år og bliver siden til skum på havets bølger. Men den lille havfrue kan ikke acceptere sin skæbne. Hun vil mere. Som mennesket vil hun have en udødelig sjæl og derigennem overvinde forgængeligheden. Proust overvinder altings foranderlighed gennem erindringen, der bevarer det forgangne samtidig med, at det frasorterer dets defekter.

Det mest rystende afsnit i Monica Papazus bog har fået titlen „Den usynlige kirkegård”. Heri skildrer hun konsekvenserne af den kommunistiske terror. Her har erindringen en anden funktion. At erindre er at genfinde sin identitet. Det første og vigtigste trin på erindringens vej er at finde gravene, hvor ofrene hviler, og efter-

spore deres skæbne. Hun beretter om Piteștifængslet, en „genopdragelsesanstalt”, hvor fangerne – under den mest rædselsfulde tortur – tvinges til at mishandle og angive hinanden og deres nærmeste. Målet var „det nye menneske”. Fangerne skulle afsværge deres tro og deres Gud. De skulle håne deres folk, deres arv, deres historie, deres erindring. De skulle kappe alle bånd, der knyttede dem til slægt og familie. De historiske skikkelser, som de havde haft respekt for, skulle de se som skurke. Den moral de havde fået gennem opdragelsen skulle karikeres. De skulle skænde alt, hvad de elskede og satte højt. Det eneste, der skulle stå tilbage, var nuet, smerten og rædslen for stadig mere smerte. Fængselsledelsen fandt ud af, at det der knækkede fangerne hurtigst ikke var deres egen smerte, men det at se andre blive plaget og pint. Derfor blev torturen arrangeret som „teaterforestillinger” for andre fanger. Hvis der engang skulle oprettes et rædselskabinet over Europas 1900-tal, burde lederen for dette eksperiment, NKVD-generalen Aleksandr Nikolskij, stå ved indgangen.

En af de overlevende fanger, Gheorghe Calciu blev senere præst. Under en forelæsning på Sorbonne blev han spurgt: „Fader Calciu, De, som har erfaret det værste i de kommunistiske fængsler, De har sikkert sandet rigtigheden af Sartres udsagn 'Helvede er de andre'”? Han svarede: „Nej! I fængslet har jeg kun lært, at helvede er i mig! (s. 41). Helvede var at være tvunget og have ladet sig blive tvunget til at blive de andres plageånd. Monica Papazu skriver: „Disse mennesker rejste sig ikke af egne kræfter, for der var ingen menneskelige kræfter tilbage. De rejste sig, fordi de blev oprejst, fordi Kristus bragte dem sin tilgivelse og kærlighed.”

Muren er faldet. Jerntæppet er borte. Kommunismen eksisterer ikke som alternativ for anstændige mennesker. Hvorfor har kommunismen ikke fået sin Nürnberg-rettergang? Monica Papazus svar er at en Nürnberg-rettergang ville blive en proces mod hele det moderne projekt. Det ville drage moderniteten i tvivl. Kommunismen er i virkeligheden en udkrystallisering af forestillingen om det fuldkomne samfund på jorden, oprettet af menneskets egen kraft. Kommunismens fald – uden rettergang – er en dom over den moderne vision, det tekniske, det helt igennem planlagte samfunds frigørelse fra historien, forkastelsen af traditionen og menneskets selvforherligelse. Kommunismens fald er en åbenbaring og et varsel. Hun skriver: „Historien er en 'krise' i ordets egentligste forstand. Historien er *dommen* over mennesket.” (s. 66).

Koran Kommentaren

A F P O U L U L S D A L

Koran Kommentaren

Rolf Slot-Henriksen

Kan købes hos forfatteren (Mølgårdsvej 38, Bredballe, 7120 Vejle Ø)

168 sider

Forleden genfandt jeg i mine bogstaber denne bog, som sognepræsten i Bredballe Rolf Slot-Henriksen havde bedt mig anmelde. Med stor interesse har jeg læst en del af denne flittige forfatters bøger, og sådan gik det også her. Der er ikke angivet adresse på et forlag, så bogen er i sig selv et vidnesbyrd om den beskedne åndelige frihed i dette land, hvor man af frygt for ikke at være „politisk korrekt“ sjældent fremfører alvorlig kritik af Islam. Selv om jeg ikke opfatter mig særlig kyndig på området forekommer debatten om denne nye store religion i vort land utrolig overfladisk.

Foruden en viden fra universitetet har jeg dog fået yderligere kendskab ved i 23 år at have været en slags medarbejder i det for længst afdøde missionsselskab, der bar navnet „Østerlandsmissionen“. Dets virkeområde var især byen Nebk i nærheden af Damaskus i Syrien, og „redskaberne“ var først og fremmest et hospital og en skole. I de år læste jeg bl.a. missionens blad, ledede en „Østerlandskreds“, deltog i årsmødet—og prædikede for sagen i den forbindelse.

Mon ikke man i dag måtte gå stille med dørene i arbejdet for en sådant sag? Når jeg drager „muhammedaner-mission“ frem af glemselen, skyldes det, mindet om den store glæde, det vakte, når en enkel muslim blev kristen—måske 10-15 i denne missions mere end 50-årige historie! Og forfærdelsen over, at danskere i hundredvis nu omvendes „den anden vej“.

På de 168 sider forekommer det i hvert fald mig, at man får en virkelig konkret og saglig viden ikke blot om Islams opståen og første historie, men især om den „lære“, der møder os i Koranen. Der nævnes gode kilder bag arbejdet, og man generes ikke af ligegyldige subjektive bemærkninger. Til at begynde med undrer man sig lidt over den megen plads der bruges til at aftrykke bibelske tekster, men man ser snart meningen, når de stilles op over for udvalgte „tilsvarende“ citater fra Ko-

ranen. Under læsningen bliver det mere og mere utroligt, at Islams hellige bog kan være basis for så udbredt en religion. I sammenligning dermed forekommer vores Bibel—og især Ny Testamente—enkel og forståelig også for ethvert moderne menneske! En sådan letlæselig, velskrevet og velformuleret bog burde udkomme i flere oplag, men den vil nok blive opfattet som en fornærmelse mod denne nye magtfulde religion i vort land?

Men ved at se disse store tal på nyomvendte til Islam mindes jeg, at man „i gamle dage“ vovede at mene, at Islam, som den „kristne sekt“, den er blevet kaldt, netop kunne være en fristelse for mange sekulariserede kristne. Det er en „overkommelig“ religion, som de allerede er på vej til at glide ind i. Den passer godt sammen med en vis folketro på en „skæbne-gud“. Dens rituelle „bønspligter“ er til en vis grad at overkomme. Pligten til at give almisser passer også godt sammen med en vis folketro, at „vi jo skal være gode“. Den sikre vej til en behagelig „himmel“ er også til at leve med. En pligt for den almindelige muslim til at læse den mærkelige Koran, er der vel ikke tale om i praksis. Alt i alt en ret fornuftig og rimelig religion...

Selvfølgelig kan den slags ikke skrives offentligt i en dansk avis, men her står det jo blot som et referat af „gammeldags tænkemåde“. Men det kan undre, at vor tids mange konversioner til den på Koranen byggede religion ikke vækker mere opmærksomhed og er genstand for grundige studier.

Denne bog kan varmt anbefales som en indføring i et desværre så aktuelt emne, at der næsten skal mod til at omtale det.

Til kalenderen

- Familielejren 10.- 17. juli på Sundeved-Centret. Kontakt Peter Østerby-Jørgensen (97 74 10 76) for information og snarlig tilmelding (senest d. 20.6).
- Den 8. oktober planlægges det, at Tebstrupkonventet finder sted. I år vil et lokalt kor medvirke ved messen i Ousted kirke. Det skal nok blive skønt.
- Fra den 9. oktober og dagene frem - er det blevet mig oplyst, - vil brødrene fra Östanbäck Kloster i lighed med sidste år holde Benediktinerdage på Hellig Kors Kloster. Her er det muligt for os at deltage i en retræte.
- Til efteråret, nærmere betegnet den 17. november, er det 25 år siden FKF blev stiftet i Odense ved en festmesse i domkirken og efterfølgende møde i missionshuset. Det har vi tænkt os at markere med en festmesse i Kbh.

Reserveret Post Danmark

RE-FORMATIO udgives af Fællesskabet
KIRKELIG FORNYELSE

Ansvarshavende redaktør og kasserer:

Pastor Steen Sunesen, Kalmargade 37 st. th.,
DK-8200 Århus N. Tlf.: 86 10 83 48. E-post:
steen.sunesen@stofanet.dk.

Redaktionsudvalg:

Pastor em. Poul Ulsdal, Kirkegade 88, 6700
Esbjerg. Sognepræst P. Østerby-Jørgensen,
Galtrup præstegård, 7950 Erslev.

Ekspedition:

Bladet koster 150 kr. årligt i abonnement,
studerende og pensionister dog kun 125 kr.
Kontakt redaktøren for tilmelding.

Gaver modtages med tak på giro 208-8142

RE-FORMATIO's FORLAG:

Fællesskabet KIRKELIG FORNYELSE'S
forlag, Johs. P. Sørensens Vej 30, Tebstrup,
8660 Skanderborg. Tlf.: 86 53 80 08.

**Bestyrelsen for
Fællesskabet KIRKELIG FORNYELSE**

Formand:

Pastor Steen Sunesen, Kalmargade 37 st. th.,
DK-8200 Århus N. Tlf.: 86 10 83 48. E-post:
steen.sunesen@stofanet.dk.

Stud. theol. René Møller Yde,
Dr. Holsts Vej 46, st. 235, 8230 Åbyhøj.

Stud. theol. Poul Steenberg,
Blegdamsvej 74 A, 4.tv., 2100 Kbh. Ø

Fuldmægtig Chr. Ankerstjerne Rønneberg,
Sdr. Fasanvej 20, 2000 Frederiksberg.

Pastor em. Knud Christensen,
Reventlowsgade 28 4.th, 1671 Kbh. V.

Medlemmer betaler 250 kr. årligt til fælles-
skabet, ægtepar 325 kr., studerende og pen-
sionister 175 kr., pensionistægtepar 250 kr.

INDHOLD - NR. 2 - JUNI 2004 - 46. ÅRGANG

<i>Sunesen, Steen:</i> Tanker ved et formandsskifte	30
<i>Fog, Olav:</i> Indefra sprængt konservatisme - formandstale.....	32
<i>Møller, Frede:</i> Guds virkelighed - I: Skaberen	38
<i>Braw, Christian:</i> Det hvileløse hjerte - boganmeldelse	48
<i>Ulsdal, Poul:</i> Koran Kommentaren - boganmeldelse	50
<i>Til Kalenderen</i>	51